

Literatūras ceļvedis

Nr. 5/2021

Jūnijs/jūlijs

ISSN 2592-8392

Klimata pārmaiņas pasaulē vairs nav apturamas – to pamanījis ikviens. Atšķirībā no vairākām pasaules vietām, kur pēdējā laikā piedzīvotas visai ekstrēmas dabas katastrofas, mūs skārusi salīdzinoši vieglāka ķibe – tveice, kas tomēr ir taču vasarai tik pietāvoša, ja vien protam to izmantot savā labā. Tātad – sveiciens tveicē visiem “mūsējiem”, proti, tiem, kuri, neraugoties ne uz ko, turpina lasīt un ceļot pa grāmatu varoņu takām. Tomēr, ja šobrīd dodat priekšroku reāliem tuvākiem vai tālākiem ceļojumiem, darbojaties dārzā vai veldzējaties vēsā ūdenstilpnē vai koku paēnā – liels prieks arī par jums! Atpūtiniet acis un prātu un sagatavojiet sevi nākamajai lasām sezonai. Mēs, “Literatūras ceļveža” veidotāji, rūpējamies par jums noderīgu izdevumu piedāvājuma veidošanu arī vasarā, bet to pārskatīšanu varat mierīgi atlikt uz rudenī!

Lai gan sākotnēji šī numura mērķis bija piedāvāt bibliotēku krājumu veidotājiem un individuālajiem lasītājiem ko vieglāku vasarīgām izklaidēm, sanācis tā, ka piedāvājumā arī šoreiz gana daudz nopietnas nozaru literatūras (pēdējā laikā saņemtais no teju visiem LNB nozaru krājumiem) un pavisam nedaudz no daiļliteratūras (atvaļinājumu laiks arī mūsu sadarbības partneriem – “Literatūras ceļveža” ieteikumu veidotājiem). Tomēr saturā iekļautas arī dažas gluži vasarīgi vieglas tematikas grāmatas un iespēja paceļot laikā un telpā. Ir arī kāds vasarai atbilstošs pārsteigums. Tā kā pēdējā pusgada laikā LNB krājumā saņemts neparasti daudz grāmatu, kuru tematika saistīta ar veselīgu uzturu un ēdiena gatavošanu (pat pārāk daudz, lai visas paturētu prātā), vairāku LNB nodaļu speciālisti sagatavojuši nelielu, ieteicošu šo grāmatu izlasi. Arī uztura literatūras jomā vērojamas jaunas tendences: ja vēl nesen viena pēc otras tika ieteiktas visdažādākās diētas, tagad dominē sabalansēta uztura ieteikumi, bez drastiskas atteikšanās no kādas konkrētas produktu grupas, toties ar vispusīgu iedarbību uz organismu kopumā. Vairāki piedāvātie izdevumi nav vienkāršas pavārgrāmatas, bet robežojas ar pēdējā laikā popularitāti ieguvušo gastropoētikas žanru. Nepretendējot uz viennozīmīgu sava viedokļa uzspiešanu, ar šo tematisko izlasi gribam padarīt jūsu ikdienu dažādām garšām bagātāku, parādīt, cik daudzveidīga ir mūsdienu pavārgrāmatu tematika, kā arī atklāt, kurus izdevumus no plašā piedāvājumu klāsta mēs labprāt izvēlētos glabāt savos personīgajos grāmatplauktos vai dāvinātu draugiem – neraugoties uz to, cik viegli un ātri šobrīd pie jebkura pareizas ēšanas ieteikuma vai receptes var tikt ar tīmekļa palīdzību. Un tomēr – ja tik daudz labu ideju kopā ar ēstgribu un mūsdienīgu galda klājumu rosinošiem attēliem rodami tepat virtuves plauktiņā... varbūt biežāk vērts ieskatīties arī drukātajos padomos?

Lai jums visiem spilgtām emocijām un garšām bagāta vasara un liels vai mazs, bet atmiņā paliekošs pozitīvs piedzīvojums – ik dienu!

Sagatavotāji:

LU Humanitāro zinātņu fakultātes Latvistikas un baltistikas nodaļas vadītāja, profesore Ieva Kalniņa
LNB Pakalpojumu departamenta Humanitāro un sociālo zinātņu lasītavas nozaru informācijas ekspertes Astra Šmite, Zane Rozīte un Zane Krūmiņa, nozaru galvenā bibliogrāfe Ieva Kraukle,
Tehnoloģiju un dabaszinātņu lasītavas galvenā bibliogrāfe Guna Ulmane
LNB Speciālo krājumu departamenta Mākslas un mūzikas centra Mākslas lasītavas galvenie bibliogrāfi Ingrīda Peldekse un Toms Herings

LNB Attīstības departamenta Bibliotēku attīstības centra statistikas eksperte Diāna Rudzīte, projektu koordinatore Anda Saldovere, galvenās bibliotekāres Solvita Ozola un Madara Freivalde, projektu vadītāja Marta Dziļuma

Atbildīgā par izdevumu: LNB Attīstības departamenta Bibliotēku attīstības centra projektu koordinatore Anda Saldovere

Korektore: LNB Attīstības departamenta Bibliotēku attīstības centra galvenā bibliotekāre Māra Jēkabsons

Maketētāja: Enija Lukumiete

Grāmatu vērtējumus saglabāts vērtētāju individuālais stils

Seko un dalies ar
#lnblv

Facebook.com/lnb.lv

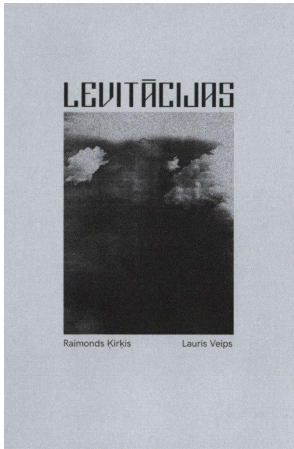
Twitter.com/LNB_lv

Instagram.com/lnb.lv

© Latvijas Nacionālā

bibliotēka, 2018

Ieva Kalniņa:

Ķirķis, Raimods, Veips, Lauris. Levitācijas. Saldus : Valters Dakša, 2021. 39 lpp. ISBN 9789934894220.

Izdevumā "Levitācijas" ietvertā dzeja pirmo reizi izskanējusi 2020. gada 8. jūlijā Tallinas ielas kvartālā notikušajā Raimonda Ķirķa un Laura Veipa performancē "Levitācijas" – par godu Valsts prezidenta pirmajam darba gadam, izsekojot viņa dzīves un domu gaitai, izceļot nozīmīgākos dzīves un garīgās izaugsmes notikumus, fiksējot viņa nospiedumus valsts vēsturē. Performances un krājuma dzejisko mērķi grāmatas veidotāji definē šādi: "Mūsdienu fragmentētajā mākslā ir vienlīdz būtiski meklēt ceļus, kā māksla var nonākt pie tautas un tauta pie mākslas. Galu galā mākslai ir jākalpo tautai, bet tautas lielākais kalps ir Levits." Vēsturniece Ineta Lipša uz grāmatas vāka to pieteikusi šādi: "politiskās dzejas pretenzija uz vietu atjaunotās Latvijas dzejas ainavā".

Dzejas grāmatas nosaukums "Levitācijas", kā jau nojaušams, asociējas ar uzvārdu "Levits". Latviešu valodas tezaurā "Tezaurus.lv" 'levitēt' nozīmē: 1) "pacelties, pārvarēt Zemes gravitācijas spēka iedarbību uz cilvēka ķermeni"; 2) "dažās Austrumu reliģijās, mistikā, spiritismā – cilvēka ķermeņa pacelšanās gaisā; ķermeņu vai priekšmetu iekustināšana ar domas spēku". Piemērs vārdnīcā gan ir tikai viens: "Bārmenis, uz muguras pagriezies, levitēja virs glāžu plaukta un aplūkoja savus pirkstus, viņš kādreiz, ļoti sen, bija bijis pianists, džezists, viens no pirmajiem džezistiem Romas pagrabā divdesmitajos gados, viņš pats bija sacerējis vairākas dzejas kompozīcijas, viņš ļoti augstu sevi vērtēja toreiz – uzskatīja par Elingtona vectēvu." (Zeibots, Andris. Līķu dejas. Rīga: Preses Nams, 2002.) Krājuma nosaukums "Levitācijas" norāda uz darbībām, ar kurām cilvēks cenšas pārvarēt gravitācijas spēku; arī cilvēkam ceļā uz lielu mērķi (prezidenta posteni) jāpārvar nozīmīgi šķēršļi, kuri velk viņu atpakaļ kā gravitācija. Alūzija, protams, ir arī ironiska – cilvēki sapņo, ka varēs pārvarēt gravitācijas spēku un lidināties virs citiem, un dažbrīd – domā, ka lidinās. Latviešu politikajai dzejai ir senas saknes un tradīcijas. Tā pievēršas sabiedrības iekšējiem un ārējiem politiskās dabas jautājumiem ar atšķirīgiem partiju vai politisku grupējumu viedokļiem, un dzejnieks izsaka kādam no tiem atbalstu ar liriskas līdzekļu starpniecību. Te, protams, varam minēt 20. gadsimta 20.–30. gadu latviešu kreisi noskaņotos dzejniekus, kuri lirikā aizstāvēja strādnieku intereses, paredzēja kapitālisma norietu un meklēja strādniecības spēku PSRS vai Ķīnā (Pēteris Ķikuta, Linarda Laicena, Leona Paegles, Valda Luksa u. c. dzeja). Viņi aizstāvēja sociāldemokrātijas nostādnes, daļa – arī Latvijas Republikā aizliegtās komunistiskās partijas uzskatus. Politiskā dzeja raksturīga autoritāru un totalitāru varu režīmiem – dzejdari sacer dzejoļus vadoņu dzimšanas dienās, aicinot uz vēlēšanām, slavējot kolhozus utt. 19. gadsimtā līdz ar proletariāta izveidošanos uzplauka sociālā dzeja, kas atklāja strādnieku grūto stāvokli un veidoja lasītājā empātiju. Šī tradīcija saglabājās 20. gadsimtā, paplašinot aizstāvamās grupas (Jānis Grots, Austrā Skujiņa, Jānis Plaudis), un ieskanas arī 21. gadsimtā (Kārlis Vērdiņš).

Mūsdienu dzejnieki Ķirķis un Veips krājuma sākumā uzsver, ka grāmatu neatbalsta neviena politiska partija vai citādi angažēta persona. Politiskā dzejā svarīgs ir fakts, ka autors atbalsta kādu politisku ideju. Vienīgā politiskā un estētiskā ideja, ko var saskatīt krājumā, ir uzskats, ka kultūrā nav amatu, parādību, ideju, kuras nedrīkstētu ietvert literatūrā un kritizēt, apspriest vai pat izsmiet.

"Levitācijās" kā prezidenta darbības kritikas līdzeklis izmantota ironija. Dzejoļos redzama saikne ar 20. gadsimta 20.–30. gadu literatūru: ironiski rādot valstij smagas problēmas, nenotiek vēršanās pret pašu valsti (Ķirķa dzejolis "Levitāns" u. c.). Abi autori atsaucas uz reāliem prezidenta dzīves notikumiem: pirmais dzejolis ir par valstsvīra agrīnajām atmiņām, piemēram, vecvecāku atgriešanos no Sibīrijas; iezīmēti bērnības un jaunības notikumi (Veipa "Hamburgas sapnis"). Tiek apspēlēti arī Levita iecienīti vārdi vai izteicieni – valstsgriba, nepārtrauktība, likteņkopība, kā arī dažādas situācijas pirmajā prezidentūras

gadā, kur daļu dzejoļu veido prezidenta teikumu citējumi. Tekstā lasāmas dažādas alūzijas, piemēram, Ķirķa "Egila studiju gadu dzejolis" atsauc atmiņā Viļa Plūdoņa "Atraitnes dēla" studijas. Krājumu caurvij Ķirķa *politrīmes* – te, piemēram, sestā:

"Kad Egils Levits būs radījis laiku,

Rainis maldīsies datu tvaikā.

Vai vakar, vai šodien, vai rīt –

Kad spēsim viņu izpestīt?" (26. lpp.)

Politrīmes spēlējas ar tēliem, bet spēle ir bez jēgas. Un kāda gan jēga, ja *politrīmēs* Levits ir kā mesija vai dievs atsevišķu sabiedrības grupu priekšstatos. Savukārt, prezidenta ikdiena paiet "nu, kaut kā tā", turklāt, vēl jau prezidentūra nav beigusies.

Dzejas grāmatiņa izdota 200 eksemplāros; autori tās paraksta, bet ilustrācijas ielīmētas ar roku. Paredzams, ka grāmata visvairāk aizraus tos, kuriem tuvas dzejas spēles.

<https://www.punctummagazine.lv/2021/06/30/slapjais-sapnis-par-egilu-levitu>

<https://satori.lv/book/levitacijas>

Atslēgvārdi:

latviešu dzeja, politiskā dzeja, ironiskā dzeja

Ingrīda Peldekse:

Madernieka stils : rakstu krājums = The Style of Madernieks : collected articles. Sastādītājas Inese Baranovska un Rūta Rinka. Rīga : Dekoratīvās mākslas un dizaina muzejs, 2021. 399 lpp. ISBN 9789934538353.

Sagaidot Jūlija Madernieka 150 gadu jubileju, Dekoratīvās mākslas un dizaina muzejā tapusi izstāde un grāmata ar vienotu nosaukumu "Madernieka stils". Latviešu dizaina pamatlicēja Jūlija Madernieka (1870–1955) daiļrade bija aplūkojama izstādē no 2020. gada 5. novembra līdz 2021. gada 30. maijam. Monogrāfija piedāvā vēl plašāku ieskatu mākslinieka atstātajā mantojumā, veidojot sabiedriski nozīmīgus interjerus, darinot metus tekstildarbiem, pievēršoties stājgrafikai, veidojot grāmatu un lietišķās grafikas darbus. Lasītājam sniegta iespēja iepazīt Madernieku arī kā pedagogu un mākslas vērtētāju.

Atskatu uz Madernieka daiļradi no konteksta ieskicējuma līdz darbības pilnbriedam piedāvā rakstu krājuma autori – latviešu mākslas vēsturnieki un teorētiķi: Inese Baranovska, Ilze Martinsone, Stella Pelše, Inta Pujāte, Rūta Rinka, Inese Sirica un Gatis Vanags. Bagātīgi ilustrētais izdevums Dekoratīvās mākslas un dizaina muzeja apgādā tapis latviešu un angļu valodā, monogrāfijas mākslinieks ir Mārtiņš Ratniks.

Līdz šīs monogrāfijas tapšanai bija pieejams tikai viens zinātniski pētniecisks izdevums par Madernieku – Ināras Novadnieces monogrāfija "Jūlijs Madernieks" (Zinātne, 1982), kā arī divi paša mākslinieka veidoti izdevumi – "Ornaments" (Autora izdevums, 1913) un "Raksti" (Valters un Rapa, 1930).

<http://www.lnmm.lv/lv/apmekle/izstades/8104-madernieka-stils>

<http://www.lnmm.lv/lv/presei/jaunumi/3654-latvijas-nacionalais-makslas-muzejs-izdod-gramatu-madernieka-stils>

<https://www.youtube.com/watch?v=I58qbfoSoO4>

<https://www.youtube.com/watch?v=ha-zwSSpabA>

Atslēgvārdi:

Latvijas gleznotāji un grafiķi; Jūlijs Madernieks; Latvijas ornamenti

Toms Herings:

Manifests. No futūrisma līdz mūsdienām. Sastādītājs Artis Ostups. Rīga : Neputns, 2021. 452 lpp. ISBN 9789934601095.

Artis Ostupa sastādītais, izdevniecībā "Neputns" sagatavotais izdevums "Manifests. No futūrisma līdz mūsdienām" ir pirmā, turklāt vispilnīgākā nozīmīgāko mākslas manifestu kompilācija latviešu valodā. Līdz šim dažādos mākslas vēstures pārskatos, periodikā un citur ir publicēti daži mākslas tematikas manifesti, tomēr orientējoties vien uz mākslas vēsturē zīmīgākajiem tekstuālajiem darbiem. Jaunizdotais krājums apkopo 102 spilgtus mākslas manifestus; to secīgais izkārtojums ļauj lasītājam izprast ne tikai agrāko gadu mākslas tendences, bet arī sabiedriskās domas pārmaiņas. Manifesti aptver laika posmu, sākot no 20. gadsimta un ietiecoties arī mūsdienās – 21. gadsimtā. Tie sākas ar itāļu futūristiem, turpinās ar krievu mākslinieku avangardu, kuru spilgti ietekmēja Apenīnu pussalas mākslas jaunais virziens, un pāriet jau uz jaunākiem laikiem, protestiem pret pastāvošo iekārtu, cituprāt, novecojušiem mākslas virzieniem un paņēmieniem, aicinot kultūras pasauli runāt skaļāk, konkrētāk un rosināt sabiedrisko domu uz jauniem izaicinājumiem. Apjomīgais izdevums orientēts uz tekstu, atsakoties no jebkādam vizuālajām pārmērībām. Katru manifestu papildina tā oriģinālteksts, kuru pārtulkojis attiecīgās valodas speciālists, ļaujot izdevumam aptvert daudznacionālu mākslinieku klāstu. 20. gadsimta manifesti bija tikpat nozīmīga avangarda mākslas attīstības sastāvdaļa, kā pati māksla, līdz ar to šis izdevums bagātina arī mākslas izpratni, tās analīzi un

galvenos idejiskos iedīgļus, kas būtiski ietekmējuši mākslas attīstību, kā arī veidu, kā tiek domāts par mākslu, kultūru un sabiedrību kopumā.

<https://shop.neputns.lv/products/manifests-no-futurisma-lidz-musdienam>

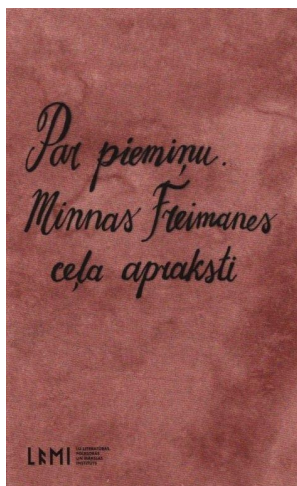
<https://lr1.lsm.lv/lv/raksts/kulturas-rondo/manifests-no-futurisma-lidz-musdienam-102-makslas-manifesti-vie.a143595>

Atslēgvārdi:

mākslas manifesti; mākslas vēsture un virzieni

Astra Šmite:

Par piemiņu. Minnas Freimanis ceļa apraksti. Ievada un komentāru autore Zita Kārkla; māksliniece Vivianna Maria Stanislavska. Rīga : Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūts, 2021. 287 lpp. ISBN 9789984893518.

Nesen klajā laists izdevums, kas nu reiz ir vienlaikus gan patiešām aizraujoša, gan izglītojoša lasāmviela – “Par piemiņu. Minnas Freimanis ceļa apraksti”. Ar Minnas Freimanis (1847–?) vārdu biju saskārusies jau agrāk, vācot ziņas par latviešu ceļotājiem Itālijā, tādēļ Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūta izdevums ieinteresēja jo īpaši. Tam sagatavots arī plašs ievads, kurā par Minnu Freimani var uzzināt krietni vairāk nekā līdz šim, piemēram, viņas dzimšanas gads – kā tagad atklājies – nav bijis precīzi norādīts. Lai arī Zita Kārkla ievada pirmajai daļai piešķīrusi atturīgu virsrakstu “Biogrāfijas fragmenti. Pazudusi autore”, tomēr tā sniedz ļoti plašu ieskatu ceļotājas dzīvē un darbībā. Maz zināmā 19. gadsimta latviešu ceļotāja bijusi arī publiciste, literāte, folkloras materiālu vācēja, publisko runu teicēja. Viņa arī atsaukusies Friča Brīvzemnieka rakstītajam par Maskavas Antropoloģijas biedrības aicinājumu vākt antropoloģiskas ziņas par latviešiem: vēstulē Brīvzemniekam ceļotāja rakstījusi, ka savākusi ziņas par 502 personām. Un tas nav viss – Minna Freimane arī atvedusi no saviem ceļojumiem “pa svešām zemēm” sakrātus priekšmetus un dāvinājusi Rīgas Latviešu biedrības Zinību komisijas organizētajam muzejam.

Patīkams pārsteigums ir arī grāmatas mākslinieciskais noformējums, ko veidojusi Vivianna Maria Stanislavska. Savukārt tiem, kuri vēlas uzzināt vēl kaut ko papildus, noderēs literatūras saraksts, kā arī bagātīgās atsauces grāmatas tekstā.

Izdevuma lielāko daļu veido pašas Minnas Freimanis ceļojumu apraksti, kas apkopoti hronoloģiskā secībā. Viņai piemītusi prasme radīt spilgtus aprakstus par ceļojumos redzēto un piedzīvoto. Tāpēc jāpiekrīt “Baltijas Vēstnesī” rakstītajam, ka “cien. jaunkundze ir daudz ceļojusi, bet ceļodama arī daudz ko redzējusi, un prot veikli un izveicīgi savus piedzīvojumus atstāstīt.” Strādādama par mājskolotāju, vēlāk par baroneses kamarjūmpravu, Minna Freimane pavadījusi savu darba devēju ceļojumos. Taču no sniegtajiem aprakstiem var spriest, ka daudz ceļojusi arī pati uz savu roku – apceļojusi Krieviju, bijusi Kaukāzā, aizbraukusi līdz Vladivostokai, apmeklējusi vācu kolonijas utt. Vēlāk ceļošanas gars aizvedis viņu vēl tālāk – uz Rietumeiropu, Itāliju un Ēģipti.

Visā Minnas Freimanis aprakstītajā skaidri nolasāma kaismīga izzināšanas vēlme, viņa nebaidās ne no jāšanas kamiela mugurā, ne no kāpiena piramīdas virsotnē, ne vairās no ceļa grūtībām Krievijā un azartiski dodas tuksnesī Ēģiptē, jo viņai “kārojas redzēt” un “ziņkārība dzītin dzina”.

Tiem, kas paši bijuši Minnas Freimanis apceļotajās zemēs, būs interesanti salīdzināt savas izjūtas un redzēto ar 19. gadsimta ceļotājas aprakstu. Varbūt vēl kāds ir kāpis piramīdā un mērījis tās augstumu vai centies saskaitīt pakāpienus? Tomēr savu vārdu – kā to izdarīja Minna Freimane – visticamāk, neviens cits piramīdas virsotnē nav iegravējis.

Kaut Minna Freimane nožēlojusi, ka viņai neesot “Kaudzīšu Reiņa un Matīsa spalvas, lai arī varētu tikpat jauki aprakstīt savus ceļojumus”, tomēr negribas viņai piekrist. Piemēram, viņas apraksts par Dagestānas kalniem ir gana daiļrunīgs: “Pa kādu ceļu augšā jānot gāja vēl itin labi, bet leijā jāšana ir visai bailīga; te zirgu nevar turēt – tam jāatļauj pilna vaļa, izmeklēties vietni un tecīņu, kur lejā nokļūt. Te negribot galvai jāreibst, jo dzīvība karājas vienīgi zirga kājās.”

Latvijas Nacionālais vēstures muzejs 2009. gada Muzeju nakts programmā bija iekļāvis pasākumu "Audiovizuālais materiāls par Minnu Freimani – pirmo latviešu ceļojumu aprakstītāju sievieti". Publicējam attēlu no izstādes "No Japānas un Jaungvinejas līdz Rīgai". Foto autors – Latvijas Nacionālais vēstures muzejs.

"Šī izstādes vitrīna ir Latvijas Nacionālā vēstures muzeja veltījums Minnai Freimanei – pirmajai latviešu sievietei – ceļojumu aprakstītājai. Līdz mūsdienām nav saglabājušās lietas, kas piederējušas M. Freimanei. Ir zināmas tikai dažas fotogrāfijas un publicētie darbi. Tāpat nav ziņu par viņas mūža noslēgumu. Ekspozītie priekšmeti ir laikmeta liecības un pilnīgi iespējams, ka līdzīgs tērps, iespaidīgā cepuru kārba, ceļojuma koferis, slavenie Bedekera ceļveži, no Ēģiptes atvestās "īstās un ne tik īstās" senlietas varēja piederēt arī M. Freimanei."

<http://lulfmi.lv/LU-LFMI-aggada-izdota-Minnas-Freimanes-ceļojumu-aprakstu-gramata-Par-pieminu-Minnas-Freimanes-cela-apraksti>

<https://www.lsm.lv/raksts/kultura/literatura/19-gadsimta-latvju-celinece-vienkopus-lasami-minnas-freimanes-ceļojumu-apraksti.a412002>

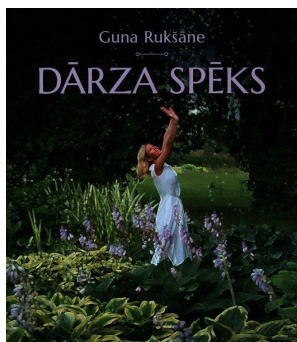
<https://literatura.lv/lv/person/Minna-Freimane/872836>

<https://www.punctummagazine.lv/2021/06/21/bailes-no-kustibas-kas-satricina>

Atslēgvārdi:

latviešu rakstnieki un ceļotāji; biogrāfijas; Minna Freimane

Guna Ulmane:

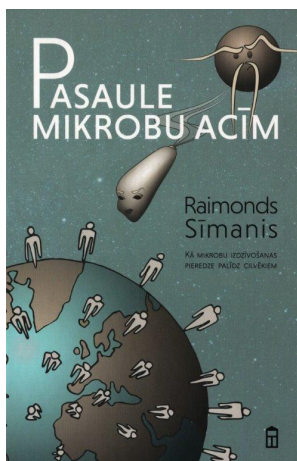
Rukšāne, Guna. Dārza spēks. Pārgaujas novads : Jaunrūjas, 2021. 160 lpp. ISBN 9789934233371.

“Dārza spēks” ir jau ceturtā pazīstamās dārzkopas Gunas Rukšānes grāmata par cilvēka attiecībām ar dārzu. Izdevums uzlūkojams kā savdabīga autorei dienasgrāmata, kurā dārzkopības padomi un vērojumi mijas ar domugraudiem, ceļojumu aprakstiem, personīgo korespondenci un pārdomām par ikdienā piedzīvoto un redzēto. Materiāli kārtoti, par pamatu ņemot gada mēnešus un papildinot tekstu ar kvalitatīvām fotogrāfijām. Rukšāne vēro norises savā un draugu un kaimiņu dārzos, apraksta ceļojumos pa Latviju, Grieķiju, Turciju un Skotiju novēroto. Netrūkst arī asprātīgu Latvijas cilvēku dzīves vērojumu. Izdevums būs interesanta lasāmviela sirsnīgiem dārzniekiem un augu pasaules entuziastiem, kā arī kolorītās dārznieces Rukšānes atbalstītāju pulkam.

<https://www.janisroze.lv/lv/gramatas/dailliteratura/memuarliteratura-biografiski-apraksti/darza-speks.html>

Atslēgvārdi:

dārzkopība; lilijas; orhidejas; sīpolpuķes; domugraudi

Sīmanis, Roberts. Pasaule mikrobu acīm : kā mikrobu izdzīvošanas pieredze palīdz cilvēkiem. Rīga : Mansards, 2021. 234 lpp. ISBN 9789934122491.

Raimonds Sīmanis ir ārsts infektologs, kurš apveltīts ar spilgtu iztēli un, protams, pamatīgām zināšanām virusoloģijā un medicīnā kopumā. Minētās īpašības ir ļāvušas lasītāju rokās nonākt ļoti īpašai reālistiskas fantāzijas grāmatai. Šis viegli lasāmais daiļliteratūras darbs atšķiras ar to, ka balstīts nopietnās, pārbaudītās zināšanās un ļauj mums labāk izprast arī šī brīža pasaules lielāko apdraudējumu – Covid-19. Autors ļauj lasītājam reālāk apzināties vīrusa gaitu, ietekmi un sekas, piedzīvojot tās caur grāmatas lappusēm, nevis savā ķermenī. Saistoši, ka galvenie romāna varoņi ir mikrobi arhejs AMi un viņa draudzene baktērija BaMi, kuri komunicē ar cilvēku Robertu, skaidrojot viņa slimības laikā organismā notiekošos procesus “no iekšpuses”. Jāpiebilst, ka visiem zinātniskajiem terminiem sniegti vienkārši skaidrojumi. Grāmatas autors norāda, ka izdevumā rodamās zināšanas lasītājam palīdzēs ne tikai labāk orientēties mikrobu pasaulē un izprast dabā notiekošo, bet arī rosinās laikus pieņemt veselībai un dzīvībai izšķirošus lēmumus.

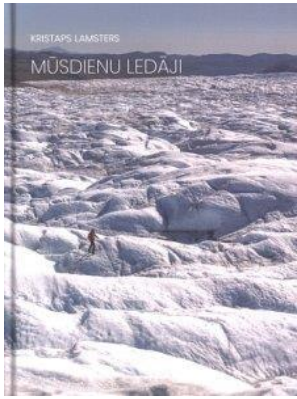
<https://www.lsm.lv/raksts/kultura/literatura/izdota-popularzinatniska-gramata-pasaule-mikrobu-acim.a405131>

<https://www.didziskukainis.lv/blogs-raksti/params/post/3084065/pasaule-mikrobu-acim-ieb-ka-mikrobu-izdzivosanas-pieredze-palidz-cilvekiem>

<https://stacija.org/raimonds-simanis-pasaule-mikrobu-acim>

Atslēgvārdi:

mikrobi; baktērijas; vīrusi; Covid-19; imūnsistēma

Lamsters, Kristaps. Mūsdienu ledāji. Rīga : LU Akadēmiskais apgāds, 2021. 263 lpp. ISBN 9789934186325.

Pavisam nesen Latvijas Universitāte laidusi klajā polārpētnieka Kristapa Lamstera pētījumu "Mūsdienu ledāji", kurā apkopota informācija par mūsdienu ledāju un ledus vairogu attīstību, klasifikāciju, plūsmas mehānismiem, deformāciju, hidroloģiju, termālo struktūru, izplatību, izmaiņām, kā arī aktuālākajiem šīs jomas zinātniskajiem pētījumiem. Pamatojoties uz savu pieredzi un novērojumiem, kā arī zinātniskajiem pētījumiem, autors apskata nozīmīgākos pētniecības jautājumus un norises saistībā ar pasaules ledājiem, ilustrācijai izmantojot savas un līdzgaitnieku uzņemtās fotogrāfijas.

Izdevums vērtējams kā kvalitatīva monogrāfija, kas izmantojama gan kā mācību līdzeklis studentiem, gan daudzpusīgs ieskats klimata pārmaiņu jautājumos, gan kā fascinējošs, bagātīgi ilustrēts un informatīvs izdevums jebkuram interesentam.

<https://dspace.lu.lv/dspace/handle/7/54378>

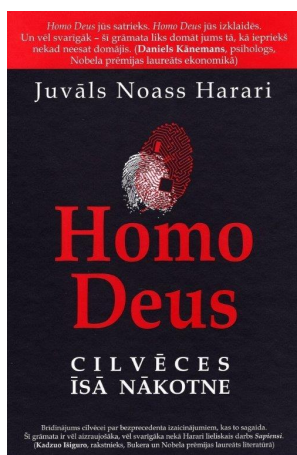
<https://www.geo.lu.lv/par-mums/zinas/zina/t/66187>

<https://neatkariqa.nra.lv/komentari/juris-paiders-3/350285-izcila-kristapa-lamstera-gramata-par-pasaules-ledajiem-un-latvijas-zinatnieku-ekspedicijam>

Atslēgvārdi:

ledāji; klimata pārmaiņas; polārās ekspedīcijas

Zane Rozīte:

Harari, Juvāls Noa. Homo Deus. Cilvēces īsā nākotne. Pāvilostas novads : Zoldnera izdevniecība, 2021. 300 lpp. ISBN 9789934845192.

“Homo Deus. Cilvēces īsā nākotne” ir Latvijas lasītājiem labi zināmā izraēliešu autora Juvāla Noa Harari jaunākais latviešu valodā tulkotais darbs. Autors attīsta ideju, ka pēdējos gadu desmitos ir uzvarētas trīs galvenās cilvēces problēmas: bads, slimības un karš. Harari gan nav ciniķis un neapgalvo, ka šīs problēmas ir izzudušas no Zemes virsas, tomēr tās vairs nav neizbēgamas traģēdijas, kuras tiek pieņemtas kā pašsaprotamas vai to atrisināšanai nākas pielūgt dievus. Tomēr, kā norāda autors, vēsture nemīl tukšumu. Bada, slimību un kara apkarošana liek cilvēcei uzdot jautājumus: “Kādi tad ir jaunie notikumi, kas 21. gadsimtā ienāks cilvēces dienaskārtībā? Kādi ir cilvēces nākotnes uzdevumi un mērķi?” Harari ir pārliecināts, ka cilvēces līdzšinējie sasniegumi, pieredze un pašreizējās vērtības liek domāt, ka tās nākamie mērķi būs mēģinājumi iegūt nemirstību un vispārēju laimi jeb centieni pārvērst cilvēkus par dieviem, lai *Homo sapiens* kļūtu par *Homo Deus*. Mūsdienu cilvēkiem nāve vairs nav metafiziska, pārpasaulīga mistērija, bet tehniska problēma, ko vajag un var atrisināt ar zinātnes un tehnoloģiju palīdzību, kuru lomu cilvēces attīstībā Harari izcēlis arī citos savos darbos, t. sk. labi zināmajos bestselleros “Sapiens: cilvēces īsā vēsture” un “21 lekcija 21. gadsimtam”. Cilvēku pārtapšanai par dieviem Harari izvirza trīs iespējamus ceļus – bioinženierija, kiborgu inženierija un neorganisku būtņu radīšana. Cauri visam vēstījumam autors gan atgādina, ka viņa prognozes par cilvēces nākotni nav pravietojums, bet aicinājums uz diskusiju par mūsu nākotnes izvēli. Uz šādu diskusiju autors jo īpaši aicina tāpēc, ka viņa skatījumā 21. gadsimta zinātne arvien vairāk apšaubā liberālās pasaules pamatus – individuālismu, cilvēktiesības, demokrātiju un brīvo tirgu. Lai arī pārtapšanai par *Homo Deus* un laimes sasniegšanai nepieciešamas tehnoloģijas, tomēr Harari cilvēka attiecības ar zinātni salīdzina ar laika bumbu laboratorijā. Tieši zinātne ir tā, kas cilvēkam pierāda, ka viņš nav augstākā būtne uz Zemes, kura rīcību nosaka brīvā griba un individuālais Es, bet gan bioķīmiski algoritmiski procesi, kurus iespējams kontrolēt un vadīt ar medikamentu, gēnu inženierijas un biotehnoloģiju palīdzību. Turklāt zinātne ir pierādījusi, ka cilvēks ir vadāma būtne, kuras darbība vairs nav iespējama bez “vizinošo orākulu” – “Google”, “Facebook”, “Waze”, “Amazon”, “Microsoft” u. c. algoritmu starpniecības jeb “datu reliģijas”. Harari skatījumā 21. gadsimtā cilvēce piedzīvos revolūciju, kuras rezultātā cilvēku suga tiks uzlūkota kā datu apstrādes sistēma, kuras darbību noteiks, ietekmēs un pat vadīs dažādi algoritmi. Grāmatas nobeigumā autors gan kārtējo reizi aicina domāt un, galvenais, atbildīgi rīkoties – gadījumā, ja viņa izvirzītie nākotnes scenāriji lasītāju neapmierina.

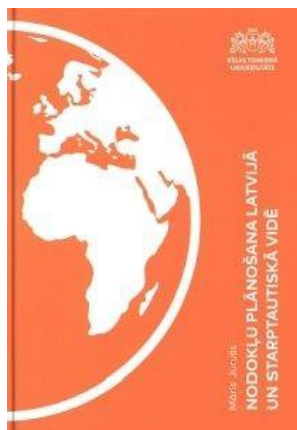
<https://www.lsm.lv/raksts/kultura/literatura/latviesu-valoda-iznakusi-juvala-noasa-harari-gramata-homo-deus-cilveces-isa-nakotne.a397414>

<https://www.delfi.lv/kultura/news/books/latviski-iznakusi-pasaulslavena-juvala-n-harari-gramata-homo-deus-cilveces-isa-nakotne.d?id=53037767>

Atslēgvārdi:

21. gadsimta civilizācija; tehnoloģiju un zinātnes attīstība; filozofiskā antropoloģija; sociālās pārmaiņas; sociālās pārmaiņas; cilvēka ietekme uz dabu

Ieva Kraukle:

Jurušs, Māris. Nodokļu plānošana Latvijā un starptautiskā vidē : mācību grāmata. Rīga : RTU Izdevniecība, 2021. 205 lpp. ISBN 9789934225895.

Rīgas Tehniskās universitātes izdevniecībā sagatavota Inženierekonomikas un vadības fakultātes asociētā profesora Dr. oec. Māra Juruša mācību grāmata "Nodokļu plānošana Latvijā un starptautiskā vidē" un ir autora otrā grāmata. Pirmā grāmata "Nodokļi" iznāca 2019. gadā, un tajā tika apskatīta nodokļu būtība un to piemērošanas pamatprincipi, ietverot gan nodokļu teoriju, gan praktiskos jautājumus.

Kā atzīst monogrāfijas autors: "uzrakstīt mācību grāmatu par nodokļiem ir teju vai "neiespējamā misija". Lielākās grūtības rada biežās nodokļu regulējuma izmaiņas, ko var salīdzināt ar situāciju, kad "jāķer aizbraucošs vilciens"". Autoram izdevies uzrakstīt grāmatu, kurā aptvertas daudzas nozīmīgas tēmas, kas saistītas ar nodokļu plānošanu Latvijā un starptautiski. Atsevišķa uzmanība pievērsta nodokļu tiesībām un regulējumam (piemēram, nodokļu tiesību pamatprincipiem, Eiropas Savienības tiesībām, nodokļu konvencijām, nacionālajam regulējumam), jo nodokļu maksātājam būtu jāzina un jāizprot sekas, kas sagaidāmas, ja nodokļu maksātājs nepilda savus pienākumus. Grāmatā sniegts neliels ieskats nodokļu maksātāja pienākumos un atbildībā – tiek skatīta nodokļu atbildība, administratīvā atbildība, kriminālatbildība un Eiropas Savienības Tiesas loma. Padziļināti pētītas nodokļu plānošanas metodes – skaidrots, ka plānošanā izmantojamās vairākas no tām, skatoties no finanšu, nodokļu, grāmatvedības un riska pārvaldības aspektiem. Lasītājiem piedāvāts ieskats Latvijas nodokļu plānošanā, apskatot Latvijā esošo nodokļu sistēmu, piemēram, iedzīvotāju ienākuma nodokli, nekustamā īpašuma nodokli, pievienotās vērtības nodokli, muitas nodokli, valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas u. c. Autors uzsver, ka mūsdienās nodokļu plānošana nav iespējama bez starptautiskas nodokļu plānošanas. Uzņēmējdarbībai attīstoties, arvien vairāk nodokļu maksātāju izmanto plašākas iespējas un darbojas starptautiski, tādēļ ir būtiski saprast dažādos starptautiskos nodokļu aspektus, piemēram, par rezidences un ienākumu avota izcelsmes principiem un metodēm dubultās nodokļu uzlikšanas novēršanai. Visbeidzot, nodokļu plānošana ir atkarīga no tā, kāda attiecīgajā valstī ir nodokļu politika: arī nodokļu politikas maiņa var ietekmēt nodokļu plānošanu. Izdevums būs noderīgs resurss ne tika studentiem, bet arī tiem, kuri vēlas labāk izprast nodokļu veidošanu un piemērošanu Latvijā un pasaulē.

<https://www.rtu.lv/lv/studentuserviss/gramatnica-ssc/pieejamas-gramatas/atvert/nodoklu-planosana-latvija-un-starptautiska-vide>

<https://ebooks.rtu.lv/product/nodoklu-planosana-latvija-un-starptautiska-vide/>

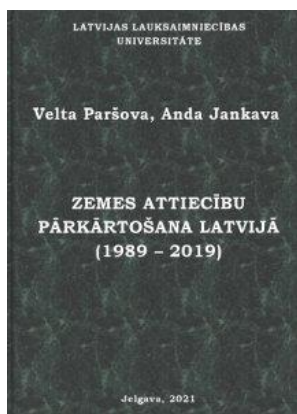
<https://lvportals.lv/viedokli/326195-nav-tolerances-pret-citu-vajadzibam-2021>

https://xtv.lv/rigatv24/video/0MrpkvrgG4n-izqlitojies_nodoklu_jautajumos_lasot_gramatu_nodoklu_planosana_latvija_un_starptautiska_ide

Atslēgvārdi:

nodokļi; nodokļu administrēšana un procedūra; valsts finanšu plānošana

Zane Krūmiņa:

[Paršova, Velta, Jankava, Anda. Zemes attiecību pārkārtošana Latvijā \(1989–2019\)](#). Jelgava : Latvijas Lauksaimniecības universitāte, 2021. 95 lpp. ISBN 9789984483641.

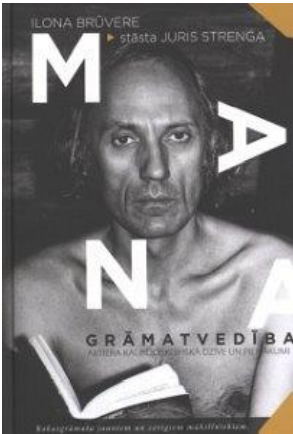
Latvijas Lauksaimniecības Universitāte nesēn laidusi klajā monogrāfiju "Zemes attiecību pārkārtošana Latvijā (1989–2019)", kura ir Zemes pārvaldības un ģeodēzijas katedras profesoru un vadošo pētnieču Veltas Paršovas un Andas Jankavas kopdarbs. Zeme ir pamats vairāku fundamentālu sabiedrības attīstības fenomenu attīstībai un realizēšanai. Tā ir bāze cilvēku sabiedrības sociālajām un ekonomiskajām aktivitātēm un pilda cilvēcei vissvarīgāko funkciju ekonomisko, sociālo un ekoloģisko problēmu kontekstā. Latvijai atgūstot neatkarību, izvirzījās nepieciešamība pēc zemes reformas. Ar jaunas likumdošanas bāzes palīdzību bija jāreformē visa Latvijas zeme, ņemot vērā jaunus apstākļus, kurus veidoja tirgus ekonomika un jaunā zemes izmantošanas filozofija šī jēdziena plašākajā nozīmē. Zemes reforma noritēja teju trīsdesmit gadus, tika veikti daudzi grozījumi normatīvajos aktos, līdz tika īstenots reformas galvenais mērķis – pārkārtot īpašumtiesības no valsts uz privātpersonām. Grāmatas autores detalizēti analizē 1990. gada zemes reformu. Monogrāfija sakārtota astoņās nodaļās. Pirmā nodaļa sniedz vēsturisku ieskatu zemes attiecību un nekustamā īpašuma jēdziena skaidrojumā pirmsreformas periodā, atsevišķi izanalizējot īpašuma konversijas nepieciešamību un galvenos principus pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas. Autores arī definē jēdzienu "īpašuma denacionalizācija" un skaidro valsts un pašvaldību īpašuma privatizācijas principus. Otrajā nodaļā analizēti faktori, kuri ietekmēja 1990. gada zemes reformas formu un saturu. Trešajā nodaļā runāts par zemes reformas uzdevumiem un principiem. Ceturtā nodaļa veltīta zemes reformas nodrošinājuma problemātikai. Autores analizē reformas tiesisko regulējumu, aplūkojot likumdošanas aktu kopumu, kas pieņemti laikposmā no 1990. līdz 2008. gadam. Piektajā nodaļā profesores apskata zemes nodošanu īpašumā zemes reformas procesā. Vispirms aplūkoti šī procesa vispārīgie principi, tad skaidrotas atšķirības starp zemes nodošanu lietošanā un zemes privatizāciju, izpērkot to no valsts. Atsevišķa sadaļa veltīta problemātikai, kura skar zemes tiesību atjaunošanu bijušajiem zemes īpašniekiem un viņu mantiniekiem, analizētas atšķirības zemes reformas norisē pilsētās un lauku apvidos. Sestā nodaļa veltīta visnotaļ praktiskām lietām: zemes ierīcības un mērniecības darbiem, zemes strīdu izskatīšanai, kompensējamās zemes vērtības un platības noteikšanai, kadastrālajai vērtēšanai zemes privatizācijas un nodokļu administrēšanas vajadzībām, kā arī kadastra darbiem, īpaši aprakstot Valsts nekustamā īpašuma kadastra informācijas sistēmas darbības principus. Zemes reformas pabeigšana un tās rezultāti aplūkoti grāmatas astotajā nodaļā, kurā autores uzsver arī Valsts Zemes dienesta būtisko nozīmi zemes reformas īstenošanas procesā. Grāmatas noslēgumā profesores piedāvā salīdzinošu analīzi par zemes izmantošanu Latvijā pirms zemes reformas un pēc tās. Viņu skatījumā Latvijas tautsaimniecības attīstības nodrošināšanai nepieciešams veicināt lauksaimnieciskās ražošanas efektivitāti, radot labvēlīgus apstākļus īpašuma efektīvai izmantošanai.

Grāmata būs noderīga ikvienam, kam ir interese par zemes tiesībām, ar zemes īpašumu problemātiku saistītiem jautājumiem, īpaši – par zemes reformas realizēšanas tiesiskajiem un praktiskajiem aspektiem.

Atslēgvārdi:

zemes īpašums; zemes reforma; zemes tiesības

Anda Saldovere:

Brūvere, Ilona. Mana grāmatvedība : aktiera kaleidoskopiskā dzīve un pienākumi. Stāsta Juris Strenga. Rīga : Aminori, 2021. 213 lpp. ISBN 9789934897719.

Ne pirmoreiz nejauši izlasīju grāmatu, kurā sākotnēji vēlējos vien ieskatīties. Jo – tas jau vien Dailes teātris, kurš nekad nav bijis manai sirdij tuvs, un arī aktieris, kurš nekad nav bijis manu skatuves favorītu sarakstā. Bet – nekad nav par vēlu mainīt savus stereotipiskos priekšstatus! Un te grūti nodalīt, kura nopelns ir lielāks – autores, kinorežisores Ilonas Brūveres, vai paša aktiera Jura Strengas. Jo grāmata ir kopdarbs. Turklāt tik saistošs, ka rezultātā esmu vienlīdz pateicīga viņiem abiem. Apjomā neliels izdevums, no kura strāvo filozofiski vērojumi, patiesa dzīves gudrība un vieds dzīves tvērumš bez citkārt kaitinoši pamācošā rakstības stila, kas pieredzēts vairāku citu aktieru vēstījumos. “Mani interesē pārdomas par dzīvi un pasaules kārtību. To ļoti grūti uzlikt uz skatuves, teātrī tam pietrūkst izteiksmes līdzekļu, bet mani vienmēr neizsakāmi fascinē domas par cilvēka esību” – protams, šie ir paša Strengas vārdi. Stāstījums bagātināts ar aktiera dienasgrāmatas fragmentiem, abu grāmatas autoru, kā arī profesionālu Latvijas teātra fotogrāfu izcilas kvalitātes melnbaltām fotogrāfijām. Jā, nedaudz ir arī stāsti par Smilģi un citām leģendārām Dailes teātra personībām, anekdotiskas un pikantas epizodes no teātra aizkulisēm, paša Strengas un viņa kolēģu piedzīvotām – tas viss parasti tik ļoti piesaista intrigu kāro mūsdienu lasītāju. Un tad Strenga saka: “Teātris ir sagādīšanās, kas kultivē un vienlaikus noliedz egoismu”. Bet arī tas nav galvenais, kāpēc biju tik priecīga šo grāmatu sastapt. Pāri visam – intelektuāla, ar paškritiku, pašironiju un izcilu humora izjūtu apveltīta aktiera personība. Ne gari, reizēm pusvārdā, tomēr tik piesaistoši, ar patīkamu pēcgaršu Strenga runā gan par dzīvi kopumā, gan savu personīgo pieredzi. “Es pēc mātes nāves viņas 98. dzīves gadā sēžu Klapkalnciemā pie kamīna un metu ugunī vēstules. Tur ir vecas fotogrāfijas un rakstītais, kas vairs nevienu neinteresē. Sēžu pie uguns, dedzinu un zinu: vēlāk, kad manis vairs nebūs, tāpat darīs arī mans dēls. Varbūt viņš noraudās kādu asaru, bet tas būs jādara. Jāizmet atmiņas, kas aiziet no mums un dzīvo tikai īsu brīdi pēc tam...” Pirmais vārdu salikums, kas ienāk prātā, raksturojot šo “Strengas grāmatvedību”, – atturīga, melnbalta elegance. Gan vārdos, gan stilā, gan izdevuma dizainā. Secinu, ka savu lomu nospēlējusi arī ļoti precīza saskaņa starp Strengu un Brūveri – kā nepieciešams nosacījums tik veiksmīgam rezultātam. Viens no Dailes teātrī jau 60 gadus nostrādājušiem, tomēr joprojām noslēpumainākajiem aktieriem. Tagad viņš man vairs nav vien Brands, dons Kihots vai Moriartijs, ar savdabīgu ārieni apveltīts aktieris, bet jau kas vairāk. Būtu labi līdzīgi veidot stāstus arī par citām personībām – lai būtu ne par daudz, ne par maz, ne pārāk specifiski vai pašcildinoši, bet ļoti gaumīgi. Dažbrīd pietiek ar pusvārdu, jo pilnīgi visu aizkulisēs notiekošo labāk tomēr nemaz nezināt...

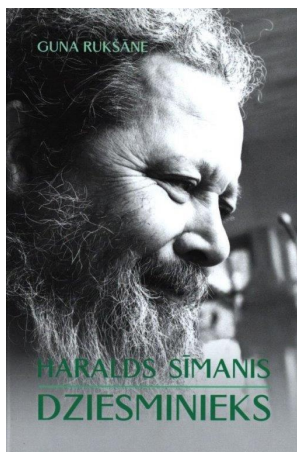
<https://www.diena.lv/raksts/kd/literatura/pazud-skatienam-meza-gramatas-mana-gramatvediba-aktiera-kaleidoskopiska-dzive-un-pienakumi-recenzija-14260888>

<https://www.valtersunrapa.lv/lv/e-veikals/kniqa/72532/mana-gramatvediba-aktiera-kaleidoskopiska-dzive-un-pienakumi>

Atslēgvārdi:

Juris Strenga; Dailes teātris; latviešu teātris un aktieri; aktieru biogrāfijas

Solvita Ozola:

Rukšāne. Guna. Haralds Sīmanis : dziesminieks. Rīga : Zvaigzne ABC, 2021. 207 lpp. ISBN 9789934095047.

Ar neparastu talantu apveltīta komponista, dziesminieka, ērģelnieka Haralds Sīmaņa jubilejas kontekstā iznākusi viņam veltīta Gunas Rukšānes grāmata. Daudzu līdzcilvēku dzīve ir grāmatas vērtība, un galvenais dažkārt pat nav sižets, bet tas, kā to pasniedz, ko izceļ. Rukšāne izgājusi caur populārā dziesminieka dzīvi ar atmiņām un sarunām – savām, viņa draugu, laikabiedru, ģimenes, cilvēku, ar kuriem Sīmanis bijis līdzās garāku vai īsāku ceļa posmu. Ar daudziem kopīgais ceļa gājums vēl turpinās. Katrs no līdzcilvēkiem atstājis kādu atspīdumu gan Sīmaņa dzīvē, gan sava laikmeta spoguļī. Tikai daži no viņiem: Arvīds Ulme, Ieva Akurātere, Zane Šmite, Andris un Ilze Gruntes, Juris Vilcāns, Aivars Neibarts, Silvija Silava, Inta Pauļuka, Agita Draguna, Valdis Atāls.

Grāmatā apkopots bagātīgs fakts un fotomateriālu klāsts, taču pats galvenais ir tās īpašā noskaņa. Dzimtā Cēsu puse ar kalnaino apvidu bērniībā vilināja ne vienu vien skolas puiku, arī Haraldu. Trenējies pie savulaik slavenā kalnu slēpošanas trenera Ziedoņa Kordas, vēlāk nokļuvis Latvijas kalnu slēpošanas izlasē, bijis arī Latvijas kalnu slēpošanas čempiona godā. Virsroku tomēr ņēma mūzika un ģitāra. Bet stāsts nav tikai par Sīmani kā mūziķi. Tāpat kā tēvs, viņš ir arī skārdnieks, jumīķis. Un tā kalni nekur nepazūd, tie iemiesojas daudzajos atjaunotajos baznīcu torņos: Cēsis, Ranka, Nogale, Kuldīga, Sunākste. Grāmata ir arī vēstījums par 20. gadsimta beigu posmu Latvijā: Atmoda, dziesminieku saieti, Vides aizsardzības kluba Latvijas sakopšanas talkas. Un klātesošs visur ir Sīmanis ar savu darbu, muzicēšanu pie baznīcas ērģelēm. Ja torņu atjaunotnē ir jāpārvar augstums, tad savā mūzikā viņš droši soļo pa garīgu vertikāli. "Tirradnis" – tā viņu nosaucis pazīstamais komponists un rakstnieks Marģeris Zariņš. No neliela provinces ansambļa, caur kultūras namiem un krogiem Sīmanis nokļuvis līdz lielajai filharmonijai, tomēr ilgi tur nav uzkavējies. Mūzika viņam ir sevis izpaušana, sabiedrības modināšana, nevis naudas pelnīšanas līdzeklis. "Es neēju pēc aplausiem, es eju kaut ko papaust iz savas dzīves. Atdot citiem to, kas caur mani sūtīts", tā pats Sīmanis.

Mūziķis sakomponējis ap 200 dziesmu, izdoti astoņi albumi. Ar savas balss maģiju apbūris klausītāju simtus. Atpazīstamākās no kompozīcijām: "Ezers", "Agni", "Pa tīru upi", "Pasaka par Atslēdziņu", "Sapnis par Latviju", dziesmas ar franču renesanses laika dzejnieka Fransuā Vijona vārdiem. Protams, arī mūzika teātra izrādēm. Dzīvē Sīmaņa balsts ir viņa ģimene, dzīvesbiedre Gita, audzmeitas, arī pirmā ģimene. Un atbalsts ļoti noder viņa divējādībai. Kārtība viņam no mātes zara (vectēvs Ādolfs Freimanis – vācu izcelsmes). Tēva dzimta – čigāni, caur kuru parādās citiem ne vienmēr izprotamais brīvības dzinulis Sīmaņa raksturā.

Sīmaņa paaudzes cilvēkiem grāmata ir kā sena melodiju, notikumu, vēstures pagrieziena atkalsastapšana. Bet citiem? Grāmatas autore Rukšāne pauž: "Varbūt Haralds radošās dzīves stāsts kādu klusu dvēseli iedrošinās izpaust savu spēju dziedāt, dzejot vai runāt."

<https://www.tvnet.lv/7271617/iznakusi-gramata-haralds-simanis-dziesminieks>

<https://www.delfi.lv/kultura/news/books/iznakusi-gramata-par-dziesminieku-haraldu-simani.d?id=53298759>

<https://www.youtube.com/watch?v=WsmHrFwXNvw>

Atslēgvārdi:

Haralds Sīmanis; latviešu mūzika; biogrāfijas

Diāna Rudzīte:

Marlī, Mišela. Koko : mīlestības smarža. No vācu valodas tulkojusi Aija Jakoviča. Rīga : Latvijas Mediji, 2021. 398 lpp. ISBN 9789934158650.

Ejot caur lielveikalu, man virsū "uzskrien" iespaidīgs smaržu "Chanel Nr. 5" reklāmas plakāts. Nevaru izskaidrot, kāpēc uzmanību pievērsu tieši tam, bet līdz pat mājām bija jādomā par vērtībām, kuras spēj noturēties cauri mainīgajiem laiku līkločiem un joprojām būt pieprasītas pat pēc simts gadiem. Un tad, pilnīgi nejauši (vai arī tāda ir lietu kārtība?) pēc pāris dienām saņemu piedāvājumu izlasīt Mišelas Marlī grāmatu par smaržu "Chanel Nr. 5" tapšanu. Gandrīz neticami, tomēr šādu sakritību garām nelaižu.

Kā dzirdēts jau līdz šim, pārliecinātos, ka Koko (*Gabrielle Bonheur "Coco" Chanel*, 1883–1971) ir personība, kura aizrauj, iedvesmo, intriģē, ļauj noticēt. Būdam dizainere, viņa ne tikai ietērpusi skaistās drānās sevi un citas sievietes; arī savu personīgo dzīvi viņa apvijusi stāstiem un leģendām, kad grūti kļūst izsekot, kas ir patiesība, kas – izdomājums. Slavenā dizainere prata radīt intrigu un likt cilvēkiem tiekties pēc tās. Viņa spēja izcelties un kļūt par nozīmīgu personību laikā, kad cilvēka izcelsmei un dzimtas vārdam bija lielāka nozīme un vara pār cilvēka spējām, prātu un naudu, nekā tas ir mūsdienās. No nabadzīga ārļaulības bērna līdz izcilai, ietekmīgai modes dizainerei. Kaisle valdīja gan viņas dzīvē, gan darbā.

Stāstam ir nozīme. Un šī grāmata ir tam apliecinājums. Šķiet, ka mūsdienu pasaulē stāsta nozīme ir pat vēl vairāk pieaugusi, lai lietas vai notikumi iegūtu savu individuālo, atšķirīgo un spētu izcelties. Šis ir stāsts par mīlestību un tai uzcelto pieminekli smaržu veidolā. Zaudējot mīļoto, Koko, draudzenes mudināta, nolēmj radīt savas mūža mīlestības piemiņai veltītu īpašu aromātu, kurš būtu neaizmirstams, par kuru runātu un ar kuru vēlētos iesmaržoties vēl un vēl. Viņas radītās izcilās smaržas "Chanel Nr. 5" ir piemineklis mīlestībai, kura Koko pacēla, atbalstīja, bija līdzās, iedrošināja un iedvesmoja. Pastāv arī uzskats, ka ar savu mazo melno kleitiņu (arī to leģendāri radījusi tieši Koko) viņa neviļus pauž vēlmi, lai arī citi atbalsta viņu sērās par mīļotā zaudējumu. Var jau būt. Bet iespējams, ka tas jau ir cits stāsts.

Grāmata uztverama vienlaikus gan kā viegls, sievišķīgs vasaras izklaides romāns par mīlestību, gan kalpo par nelielu vēsturisku ieskatu ievērojamas un savulaik ietekmīgas personības nebūt ne vienkāršajā, toties daudzām leģendām un stāstiem apvītajā dzīvē. Romāns ļauj ieskatīties arī Parīzes bohēmiskajā vidē.

Grāmata izlasīta. Likās, ka tā aprāvās pārāk pēkšņi, jo gribējās pakavēties un uzzināt vēl. Lai gan joprojām nepamet sajūta, ka personība un notikumi, par kuriem tapis šis stāsts, ir kas krietni vērienīgāks un lielāks nekā autores tekstā ietērtais, trūkstošo nākas iztēloties pašam lasītājam. Citkārt brīžiem šķita, ka domas un teksti ik pa laikam atkārtojas. Lai nu kā, pie pirmās izdevības mans ceļš veda uz smaržu veikalu, un, lai cik dīvaini tas varbūt izskatījās veikala darbiniecēm, tomēr vienīgais, ko es vēlējos, bija pasmaržot "Chanel Nr. 5". Tā smarža bija jāsaņū, lai grāmatā izlasītais iegūtu pavisam reālu, taustāmu veidolu.

Smaržas ir pasmaržotas. Nemācēšu atpazīt visus aromātus, kas aprakstīti grāmatā, bet man patika. Aromātam tagad ir stāsts, un tajā es sasmaržoju ne tikai visus tos nenosauktos, dabīgos un mākslīgi radītos ziedus un augus, bet arī mīlestību, ciešanas, smagu darbu, uzdrīkstēšanos, neatlaidību un panākumus. Vasarā veicamo darbu sarakstā vēl ir filmas "Koko pirms Šanel" noskatīšanās (*Coco Before Chanel*, 2009) ar Odriju Tatū galvenajā lomā, bet tas jau būs pavisam cits stāsts.

<https://soundcloud.com/latvijas-mediji/misela-marli-koko-milestibas-smarza>

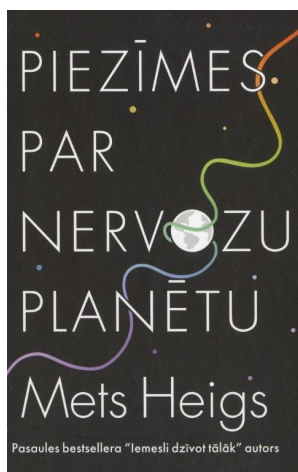
<http://sienakaudze.lv/2021/02/misela-marli-koko-milestibas-smarza>

<https://ritakafija.lv/2021/02/09/slepeni-romani-milota-zaudejums-mode-kaislibas-koko-saneles-dzives-aizkulises/4>

Atslēgvārdi:

vācu romāni; Koko Šanele; Francija; modes dizains

Madara Freivalde:

Heigs, Mets. Piezīmes par nervozu planētu. Rīga : Zvaigzne ABC, 2019. 288 lpp. ISBN 9789934080593.

Grāmata "Piezīmes par nervozu planētu" iznākusi jau pirms pāris gadiem, kad straujā tehnoloģiju attīstība joprojām turpināja pārsteigt ikvienu no mums. Iepirkšanās internetveikalos, atrodoties mājās un pasūtīt precī no otras pasaules malas, jau tad bija ikdiens, taču nez vai mēs nojautām, ka 2020. gadā šie daži vienkāršie klikšķi būs nozīmīgi ne tikai izdzīvošanai, bet arī izklaidei?

Tomēr, neskatoties uz to, ka grāmata pieejama lasītājiem jau divus gadus, tās aktualitāte tikai pieaug. Ar to pašu brīdi, kad tehnoloģiju rīki (datorms, planšete, viedtālrunis) un internets kļuva par mūsu ikdienu – darbu, atpūtu un hobiju –, un sākām kļūt no tiem aizvien atkarīgāki, sabiedrība sāka no tā nogurt – nepārtraukts darbs no mājām satrauca pieaugušos, attālinātā mācīšanās nogurdināja skolēnus, bet pirmsskolas vecuma bērniem nācās paātrināti apgūt mājās pieejamo ierīču izmantošanu.

Zinātniski pierādīts, ka, lai spētu atpūsties no ikdienas darba un mācībām, mums nepieciešams miers, vides maiņa. Grāmatas autors Mets Heigs, balstoties uz savu pieredzi, iesaka, kā dzīvot pasaulē, kurā visa kā ir par daudz – sākot ar TV pārraidēm un sociālajiem tīkliem, turpinot ar cilvēku viedokļiem un ziņu virsrakstiem. Tehnoloģijas ir pārņēmušas ne tikai mūsu ikdienu, bet arī prātu. Vien pirms 20 gadiem neviens nezināja, kas ir *selfijs*, nebija tāda darbības vārda kā *gūglēt*. Cilvēki iztika bez "Vikipēdijas", "YouTube", "Facebook", "WhatsApp", "Spotify", "Netflix" utt. Šobrīd pasaule ir tik ļoti pārņemta ar tehnoloģijām un to ienākšanu ikdienā, ka dažkārt nepamanām, kas notiek apkārt – reālajā dzīvē, šeit un tagad. Vēl nekad cilvēces vēsturē nav bijis tik daudz produktu un pakalpojumu, kas radīti, lai palīdzētu sasniegt vienu no daudziem tik būtiskiem mērķiem – izskatīties jaunākiem un skaistākiem. Cilvēki vairs nepaļaujas uz saviem instinktiem, bet gan uz pulksteņrādītājiem. Viņi ir pieraduši, ka var nosūtīt ziņu, un jau pēc pāris minūtēm alkst saņemt atbildi, nemaz neaizdomājoties, cik normāli būtu, ja ziņas saņemējs ar atbildes ziņu vai e-pastu nesteigtos, bet, piemēram, mierīgi turpinātu baudīt neatkarīgo, unikālu dabas skatu, darot to ar baudu un nesteidzoties.

Grāmata sastāv no maziem ieteikumu stāstiņiem par to, kā mēs varam atbrīvoties no domām, kuras mums neļauj gulēt, cik ļoti ikvienu no mums ietekmē TV ziņu sižeti (vai tos maz vajag skatīties?), sociālie tīkli, kā ir mainījusies darba ikdiens, kāpēc tik ļoti vēlamies *neizkrist* no kāda sociālā burbuļa, kāpēc lielveikalos cilvēkiem uznāk panikas lēkmes, un to, kā pasaule mainās – gan politiski, gan ekonomiski, gan emocionāli.

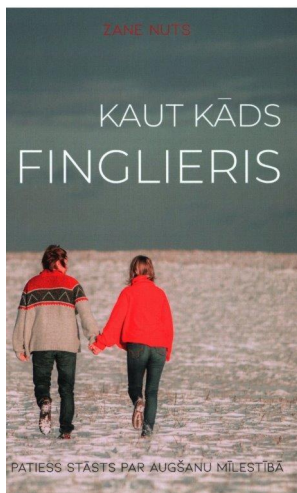
"Mēs dzīvojam divās paralēlās pasaulēs – realitātē un tīmeklī. Tīmeklī ikviens var izveidot tādu tēlu par sevi, kādu viņš vēlas. Mēs radām iespaidu, ka izskatāmies labāk un dzīvojam interesantāk par citiem. Laika gaitā mēs apzināmies, ka realitātē šie cilvēki ir pilnīgi citādāki". Aicinu uz brīdi nolikt malā visu lieko un kaut mirkli kopā ar sev tuvajiem vai vienatnē mēģināt dzīvot mierīgi, izbaudot dzīvi!

<https://www.zvaigzne.lv/lv/gramatas/apraksts/170650-piezimes-par-nervozu-planetu.html>

<https://teejasiite.wordpress.com/2019/07/17/piezimes-par-nervozu-planetu-mets-heigs>

Atslēgvārdi:

tehnoloģiju attīstība; dzīves kvalitāte; stresa menedžments; pašpalīdzības metodes

[Nuts, Zane. Kaut kāds finglieris.](#) Priekuļu novads : Zane Riekstiņa, 2021. 224 lpp. ISBN 9789934893575.

Pēc profesijas būdama juriste, Zane Nuts (Riekstiņa) jaunu izaicinājumu atradusi rakstīšanā, turklāt pēdējo no grāmatām pati arī izdevusi. 2020. gadā iznāca viņas pirmās grāmatas "Es izgludināju viņa kreklus" un "Zosāda". Abas pieskaitāmas dāmu romānu kategorijai, jo lieliski piesaka sevi kā potenciālu vasaras atvaļinājuma laika lasāmvielu. Abi izdevumi ātri vien saņēmuši lasītāju atzinību; nu ir sagaidīta jauna grāmata.

"Kaut kāds finglieris" ir autore personisks stāsts, kurā piefiksētas ne tikai atmiņas, bet arī emocijas, sajūtas, piedzīvojumi un pārdzīvojumi. Lasot grāmatu, iekšēji teicu sev – cik pazīstama situācija, jo arī es savā jaunībā biju piedzīvojusi vairākus grāmatā aprakstītajiem līdzīgus notikumus. Vairākas Zanes dzīves epizodes līdz galam nav atklātas, līdz ar to brīžiem rodas jautājums – kas notika tālāk? Taču labi vien, ka ir palikusi intriga – tās dēļ grāmatu iespējams izlasīt vienā elpas vilcienā.

Stāstījums ir atklāts un tiešs. Autore stāsta, kā jutusies jaunības gados, kad iekšējā pasaulē daudziem no mums valda pilnīgs haoss. Viņa atklāj dažkārt jau labi zināmo – cik viegli ir dzīvot dzīvi un tai ļauties, taču mirklī, kad gribas pārmaiņas, esošais sāk likties ne tik perfekts kā sākumā, un mēs sākam pamanīt reālo situāciju mums apkārt. Pādroši lēmumi un izvēle aiziet no labi apmaksāta darba Zanei ļāva piepildīt savu sapni – rakstīt un izdot grāmatu.

Sižetu caurvij Zanes un viņas vīra satikšanās stāsts un abu kopīgā dzīves ceļa gājums, kas, kā vairumam, nav bijis vien gluds. Šis noteikti ir stāsts, par kuru var teikt, ka pretpoli pievelkas, šajā gadījumā – jau kopš Zanes bērnības un vīra pusaudža gadiem.

Grāmatu iesaku izlasīt ikvienam, jo tā ir ne tikai aizkustinoša un sirsnīga, bet arī patiesa, kaut brīžiem pretrunīga. Varētu likties, ka šie īpašības vārdi nav savienojami, taču tāda nu ir šīs grāmatas autore. No viņas stāstītā jaušams, ka rakstniece ir patiess cilvēks, ar ļoti bagātu iekšējo pasauli, ar kuru viņa ir gatava dalīties arī ar saviem lasītājiem. Ne visiem tas ir pa spēkam!

Interesentu ērtībām pieejama arī [audiogrāmata](#), ko ierunājusi pati grāmatas autore. Zanes tīmekļvietnē www.zanenuts.com var lasīt viņas pārdomas par piedzīvoto un uzzināt daudz jauna dažādās dzīves jomās, piemēram, par minimālismu ikdienā vai attieksmi pret videi draudzīgu dzīvesveidu.

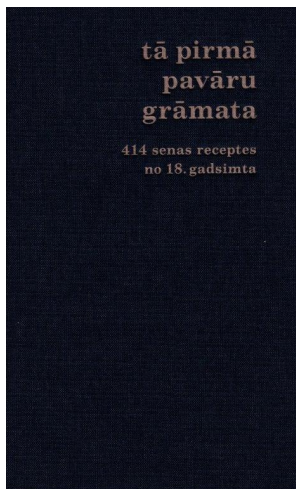
<https://www.janisroze.lv/lv/gramatas/dailliteratura/latviesu-originalliteratura/klasika-musdienu-literatura/kaut-kads-finglieris.html>

Atslēgvārdi:

latviešu romāni

Tematiska izlase gardēžiem un veselīga uztura cienītājiem

Iesaka: Guna Ulmane, Anda Saldovere, Solvita Ozola, Marta Dziļuma

Harders, Kristofs. Tā pirmā pavāru grāmata. 414 senas receptes no 18. gadsimta. Kocēni : Kocēnu novada dome, 2020. 336 lpp. ISBN 9789934231728.

Vēstures avoti vēsta, ka Kocēnu novada Rubenes ciemā, kur savulaik, kā zināms, tapusi Indriķa Livonijas hronika, 18. gadsimta beigās no vācu valodas iztulkota un iespiesta Latvijā pirmā pavārgrāmata ("Tā pirmā pavāru grāmata, no vāces grāmatām pārtulkota"). Tulkojis un salikumu veidojis toreizējais Rubenes luterāņu draudzes mācītājs Kristofs Harders – viens no izcilākajiem apgaismības virziena pārstāvjiem Latvijā 18. gadsimtā. Jaunais, 2020. gadā iznākušais, Kocēnu novada domes izdevums sastāv no divām daļām. Pirmā – LNB Speciālo krājumu departamenta vadošā pētnieka Paula Daijas pētījums "Kristofa Hardera loma Vidzemes kultūrvēsturē"; otrā – pārzdota pati senā pavārgrāmata, kuras oriģināls saglabājies vien pāris eksemplāros un pieejams pētnieku vajadzībām. Pats par sevi saprotams, ka senajai pavārgrāmatai ir milzu pievienotā kultūrvēsturiskā vērtība – tā apbur ne vien ar aizkustinošajām 18. gadsimta receptēm un to sastāvdaļām, bet arī ar oriģinālo rakstības stilu. Ja nu galīgi nevar tikt galā ar kādu sarežģītu vārdu, palīgā nāk grāmatas beigās ievietotais "svešo un seno vārdu skaidrojums" – vairumam tas atklās daudz jauna! Vai, piemēram, nojaušat, kas par ēdieniem slēpjas zem nosaukumiem "Vaveļu košķenis" vai "Bevvalamode"? Grāmatas teksta pārveidojumu latviešu valodas jaunajā ortogrāfijā, daļēji saglabājot vārdu un vārdu savienojumu oriģinālo rakstību, veidojusi Dr. philol. Egita Proveja.

<https://www.delfi.lv/tastv/jaunumi/interneta-pieejamas-414-receptes-no-18-gadsimta-pavargramatas-parlikuma-jaunaja-druka.d?id=50257409>

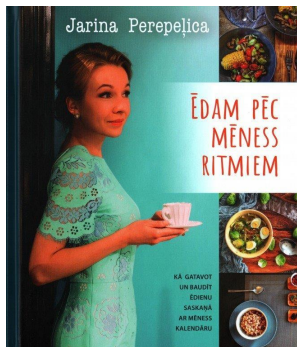
<https://www.lsm.lv/raksts/dzive--stils/virtuve/pirms-225-gadiem-tapuso-pirmo-pavargramatu-latviesu-valoda-izdod-no-jauna.a379149>

Bergfelde, Kristīne. Vegāns virtuvē. 100+ vegāniskas receptes gardākai dzīvei. Rīga : Zvaigzne ABC, 2021. 288 lpp. ISBN 9789934090035.

Ēdienu blogeres Kristīnes Bergfeldes krāšņā grāmata savā ziņā būs pārsteigums, jo ir viena no tām, kas atturīgā veidā grauj daudzus stereotipus par to, cik garlaicīgi ir vegānie ēdieni. Vegānisms – šis jaunais gan videi, gan mūsu organismam draudzīgais dzīvesveids – ir ieradies pasaulē uz palikšanu, bet tā filozofija lielākai daļai sabiedrības vēl apgūstama. Un nav jābūt vegānam, lai izmēģinātu kādu no samērā vienkāršajām 100 grāmatā iekļautajām receptēm – mājās jābūt vien dažiem īpašiem produktiem, pārējie parasti ir pieejami mūsu virtuvju krājumos. Izdevumā apkopots arī daudz citu virtuves gudrību un praktisku padomu – kas ir proteīni un kur tie pieejami augu valsts pasaulē; ar ko aizvietot miltus, olas, sāli vai cukuru, nezaudējot garšas baudījumu. Grāmata būs laba dāvana ģimenēm, kuras interesējas par mūsdienīgiem uztura pamatprincipiem un vēlas savu ikdienas ēdienkarti padarīt daudzveidīgāku un interesantāku. Bet varbūt labāk grāmatu uzdāvināt sev?

<https://vegansvirtuve.com>

Perepeļica, Jarina. Ēdam pēc mēness ritmiem. Kā gatavot un baudīt ēdienu saskaņā ar mēness kalendāru. Rīga : Zvaigzne ABC, 2021. 144 lpp. ISBN 9789934093647.

Arī šis izdevums ierindojams pie pavārgrāmatām ar pievienoto vērtību. Izrādās, gatavot un baudīt ēdienu var arī saskaņā ar mēness ritmiem. Un kāpēc gan ne? Ja veselību vai svaru nepalīdz uzlabot citas metodes vai fiziskās aktivitātes, varbūt vajag vairāk uzticēties dabā noteiktajām likumsakarībām, par pamatu ņemot mēness kalendāru? Protams, jāatceras, ka neviena pavārgrāmata nav un nevar būt uztverama kā mācību līdzeklis medicīnā. Par sava uztura sabalansētību joprojām atbildīgs ir katrs pats! Grāmatas pielikumā iekļauta "Mēness ritmu terapija", kā arī uztura ieteikumi visām mēness zodiaka zīmēm. Vadoties pēc mēness ritmiem, atļauts lietot visus produktus, vien jāievēro, kas atbilst konkrētajai mēness dienai. Sarežģīti? Bet izmēģināt taču var! Jarina Perepeļica uzskata, ka mūsu ķermenis ir gudrs – tas daudz ko mums pasaka priekšā, vajag tikai ieklausīties savās sajūtās. Lasām, vērtējam, pārbaudām produktu ietekmi uz mūsu organismu – tas viss mūsu pašu ziņā. Grāmatas autore – žurnāliste un astroloģe – popularitāti jau guvusi ar izdevumu "Bezgrēka našķi".

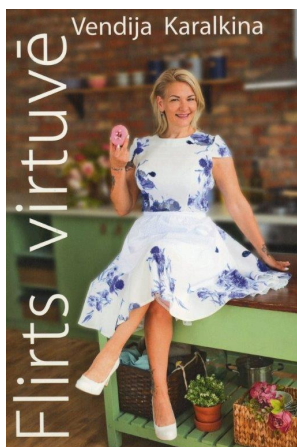
<https://www.delfi.lv/tasty/jaunumi/jarina-perepelica-edot-pec-meness-ritmiem-viss-ir-atlauts.d?id=53281121>

Grēviņa, Zane. Naškoties bērībā. Rīga : Satura darbnīca TAPT, 2020. 304 lpp. ISBN 9789934898204.

Bloga "Naškoties" autore Zanes Grēviņas otrā pavārgrāmata "Naškoties bērībā" pilnīgi noteikti uzrunās deviņdesmito gadu bērnus un viņu vecākus, un ne tikai nosaukuma dēļ. Ieteikums bibliotekāriem: ja lasītājs, šķirstot grāmatu, pēc brīža nopūšas: "Tikai salds..." (tādu lasītāju ir pietiekami daudz, kāds noteikti ir arī jūsu bibliotēkā!), jums jāzina, ka vērts rosināt ieskatīties grāmatas saturā rūpīgāk – arī starp pirmajā pusē dominējošām pankūkām, vafeļu trubiņām un biežpiena kabatiņām neuzkrietoši iekārtojušies čebureki, siermaizītes, buljona pīrāgi un pat aknu pastēte – nu gluži kā no bērnu dienām! Grāmata interesanta un īpaša ar to, ka nav sakārtota pavārgrāmatai tradicionāli, tās saturu veido atmiņu vai asociāciju plūsma. Te ir arī gan skābu kāpostu zupa, gan franču un čukču karbonādes, gan mammas kotletes... un Ziemassvētku cepetis! Grāmata prasa vien to, lai sekojat autorei atmiņu zīmējumiem, atrodat savu īsto, tik sen jau piemirsto, recepti un baudāt tekstiem pievienotās, ļoti personiskās un kvalitatīvās fotogrāfijas... un pēc tam jau – arī pašu ēdienu!

<https://www.santa.lv/raksts/ieva/zane-grevina-meitene-ar-suni-un-bestselleru-31984>

Karalkina, Vendija. Flirts virtuvē. Rīga : Zvaigzne ABC, 2020. 254 lpp. ISBN 9789934091155.

Piecu bērnu mamma, policijas virsniece, fitnesa trenere, *bodibildere* un nu arī pavārgrāmatas autore Vendija Karalkina ne vien vada tā dēvētos slaiduma maratonus gan klātienē, gan tiešsaistē, bet dara arī daudz ko citu. Mainīties, pielāgoties, izzināt un darīt – tāda ir viņas devīze. Pavārgrāmata tapusi, apzinot, sabalansējot, sarēķinot, izmēģinot un fotografējot, lai ikreiz varētu pagatavot kaut ko jaunu. Izdevumā apkopotas 127 vienkāršas ēdienu receptes. Pārsvārā to gatavošanai nepieciešams visai neliels daudzums sastāvdaļu un tikai mazliet laika. Autore pievērš uzmanību arī produktiem, kuriem lielveikalā bieži vien nepelnīti paejam garām, piemēram, bezglutēna milti: kukurūzas, rīsu, kokosriekstu, mandeļu, amaranta, zirņu, kvinojas, ķirbju sēklu... un tie visi ir izmantojami maizītēs, bulciņās un citos ēdienos. Visām receptēm norādīts kaloriju daudzums, tauki, ogļhidrāti un olbaltumvielas vienā porcijā, nevis 100 gramos, kā ierasts. Savukārt, nodaļā "Izkusties" piedāvāts viegli veicamu vingrojumu komplekss, piemērots cilvēkiem jebkurā vecumā, ar dažādu fizisko sagatavotību. Grāmatas valoda ir viegla, saistoša. Tā rada vēlmi teju vai tūlīt ķerties klāt pie receptes (vai vingrojuma) izmēģināšanas.

Grāmatas pamatideja – ne tikai notievēt, bet ieviest ikdienā veselīga dzīvesveida pamatnoteikumus. Kā saka pati Vendija, viņa centusies "iemācīt flirtēt ar produktiem, jau ierastas receptes pielāgojot savām vajadzībām".

<http://www.tievesanaonline.lv/pakalpojumi/item/receptsu-gramatas/flirtsvirtuve>

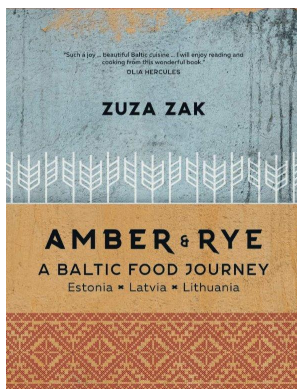
Meloni, Roberto. Pa bērības garšām ar Roberto : 100 virtuves meistarstiki. Rīga : Roberto Melor 2021. 204 lpp. ISBN 9789934902109.

Itāļi pasaulē labi zināmi ar cieņpilno attieksmi pret savu ģimeni un no tās pārmantotajām vērtībām ne vien kulinārijas, bet arī citās dzīves jomās. Krāšņo, nu jau ceturto pavārgrāmatu itālis (bet pēc Latvijā nodzīvotiem aptuveni 20 gadiem nu jau teju "mūsējais", jo, vadot TV raidījumus, pierādījis, kā ir iemīlējies un ciena mūsu zemi) Roberto Meloni ievada ar bezgala sirsnīgu vēstījumu savai mātei: "Gribu parādīt, ka ģimene un vecāki ir ļoti stipra vērtība ne tikai itāļiem, bet arī latviešiem. Es gribētu, lai lasītāji šajā grāmatā atrod savas ģimeniskās, siltās sajūtas un caur receptēm atceras savas bērības garšas".

Izdevums ir pat nedaudz intīms, jo papildināts ar daudzu cilvēku bērības stāstiem un fotogrāfijām. Grāmatā iekļauts ap 100 "meistarstīku" – katra recepte raksturīga ar kādu īpašu sastāvdaļu vai gatavošanas "knifu". Receptu autoru izvēle nav nejauša – daudzi no šiem cilvēkiem ir Meloni autoritātes arī dzīvē, ne vien kulinārijā.

Sīkāka informācija par citām sirsnīgi ģimeniskām – arī Sardīnijā dzīvojošās Meloni mammas slavenā lazanjas recepte. Teksts latviešu un itāļu valodā.

<http://www.slaidavirtuve.lv/veikals/item/receptu-gramatas/2225437>

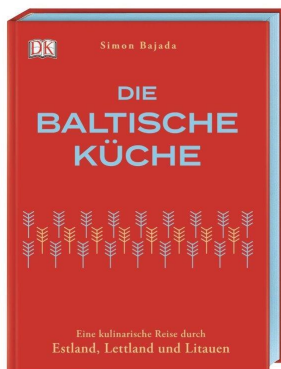
Zak, Zuza. Amber & Rye : a Baltic food journey : Estonia, Latvia, Lithuania. Northampton : Interlink Books, 2021. 255 lpp. ISBN 9781623719005.

Nesen publicētā grāmata ar dzejisko nosaukumu "Amber & Rye : a Baltic food journey : Estonia, Latvia, Lithuania" ("Dzintars un rudzi : Baltijas ēdiena ceļojums : Igaunija, Latvija, Lietuva") ir nu jau otrā autorei pavārgrāmata. Tā kā viņa pati ir no Polijas, pirmā grāmata bija veltīta poļu kulinārijai ("Polska : New Polish Cooking") un guva ievērojamus panākumus. Grāmatas autore sevi raksturo kā stāstnieci pavāri. Astoņu gadu vecumā pārcēlusies uz Lielbritāniju, strādājusi ēdināšanas nozarē, bet 2019. gadā uzsākusi doktorantūras studijas, pētot Austrumeiropas ēdienu caur kultūras antropoloģijas prizmu.

Jaunajā izdevumā "Amber & Rye" tiek pētīts Baltijas valstu reģions, vedot lasītāju pa dažādām pilsētām, daloties ar vietējo iedzīvotāju stāstiem un atklājot dinamisko mūsdienu gatavošanas stilu. Autore uzsver, ka Baltijas bagātās vēstures un kultūras kontekstā šis ēdiena ceļojums paver durvis uz dziļāku izpratni par to, kas tieši padara šo reģionu tik aizraujošu.

Receptes šajā grāmatā atklāj jaunus kulinārijas horizontus, kas balstīti Baltijas tradīcijās, tomēr ir mūsdienu tendenču iedvesmoti. Tas padara receptes modernas un unikālas, tomēr viegli pagatavojamas arī mājās. Grāmatu papildina stāsti par ēdienu un ceļojumiem, nelieli dzejas, literatūras, sakāmvārdu un dziesmu citāti, kas piešķir receptēm kontekstu, tādējādi izveidojot kultūras atskaites punktu ceļotājiem un atklājot košo Baltijas valstu virtuvi.

https://www.janisroze.lv/ru_p/gramatas/sadzive-izklaide-valasprieki/edieni-dzerieni/pavargramatas/amber-and-rye-a-baltic-food-journey-estonia-latvia-lithuania.html

Bajada, Simon. Die baltische Küche : eine kulinarische Reise durch Estland, Lettland und Litauen. München : Dorling Kindersley Verlag, 2020. 222 lpp. ISBN 9783831039524.

2020. gada sākumā izdevniecība "Dorling Kindersley Verlag" laida klajā Simona Bajadas grāmatu "Die baltische Küche: eine kulinarische Reise durch Estland, Lettland und Litauen" (latviski – "Baltijas virtuve: kulinārijas ceļojums pa Igauniju, Latviju un Lietuvu"). Savu pirmizdevumu angļu valodā grāmata piedzīvoja 2019. gada oktobrī izdevniecībā "Hardie Grant".

Bajadas kontā ir jau trīs pavārgrāmatas par skandināvu un baltiešu virtuvēm, kā arī raksti vairākos ēdienu un ceļojumu žurnālos. Autors ir Stokholmā, Zviedrijā, dzīvojošs austrāliešu fotogrāfs. Daudzi gadi, kas pavadīti pavāra un ēdiena stilista profesijā, attīstījuši viņa fotogrāfa talantu un rosinājusi sākt ar to nodarboties profesionāli. Par savām fotogrāfijām Bajada saņēmis ievērojamus apbalvojumus, un tās bagātīgi papildina arī šo izdevumu. Grāmatā autors Baltijas virtuvi nodēvējis par "sāļu kā jūra, koksainu kā mežs un saldu kā savvaļas augļi", un aicina atklāt nezināmo Baltijas kulinārijas pusi, sakot, ka tā ir unikāls Krievijas, Skandināvijas un Vācijas ietekmes rezultāts. Grāmata ir gan tradicionālās, gan modernās Baltijas virtuves godināšana, tajā apkopotas 68 receptes no Latvijas, Igaunijas un Lietuvas, kuras mijas ar ainavu un interesantu vietējo produktu fotogrāfijām. Grāmata iesākas ar katrai no trim Baltijas valstīm veltītu nelielu aprakstu un Baltijas ceļa godinājumu. Tālāk seko nodaļas ar piena produktu, jūras velšu, dārzeņu, graudaugu, saldo ēdienu un dzērienu receptēm. Noslēgumā autors izteicis pateicību visiem grāmatas tapšanā iesaistītajiem, t. sk. Mārtiņam Sirmajam, Astrai Spalvēnai, Sandrai Ošiņai, Valdim Ošiņam, Matīsam Grīnbergam un kaņepju audzētājiem "Adzelvieši" no Latvijas. Izdevums nenoliedzami ir košs un vizuāli baudāms, tajā rodama arī interesanta pamatinformācija par tipiskiem Baltijas produktiem. Šī ir ceļojumu pavārgrāmata visiem Baltijas reģiona cienītājiem, kā arī tiem, kas to vēl tikai iesākuši iepazīt.

<https://valentinas-kochbuch.de/kochbuch-von-simon-bajada-die-baltische-kueche>